

Kannanotto 23.4.2016

Heta-Liiton kevätkokous:

Hallituksen vammaispolitiikka väärillä linjoilla – Henkilökohtaisen avun lainvalmisteluun panostettava

Heta-Liitto piti kevätkokouksensa 23.4.2016 Turussa. Vammaisten henkilökohtaisen avun käyttäjien asema ja hallituksen kaavailemat leikkaukset herättävät huolta. Vammaislakien yhdistämiseen tähtäävä sinänsä positiivinen hanke on muodostunut keskusteluksi siitä, keneltä ja mistä palveluista leikataan. Heta-Liitto muistuttaa, että Sipilän hallitus vastaa siitä, etteivät vammaisten asiat jää lainvalmistelussa säästöjen varjoon. Hallituksen tulee muuttaa vammaispolitiikkansa painopistettä leikkauksista ja normien purusta perus- ja ihmisoikeuksien sekä vammaisten osallisuuden edistämiseen. Sosiaali- ja terveysministeriöön on saatava riittävät resurssit ja osaaminen vammaislakien uudistukseen sekä sote-uudistukseen.

Heta-Liitto haluaa tuoda esiin, että henkilökohtaisen avun asianmukainen toteutuminen on ihmisoikeuskysymys. Erityisesti henkilökohtaisen avun työnantajamalliin liittyy myös useita piilotettuja mutta todellisia ihmisoikeusongelmia. Vaikeavammaisen henkilökohtaisen avun käyttäjä on liian usein työnantaja-asemassa ilman omaa suostumustaan, sillä kunnissa on usein ollut tapana tarjota työnantajuutta ainoana vaihtoehtona. Kunnan järjestämän palkkahallinnon virheet ovat aiheuttaneet pahimmillaan maksuhäiriömerkintöjä vammaisille henkilökohtaisen avun käyttäjille. Avun saatavuuteen liittyvät ongelmat voivat pitää vammaisen vankina kotonaan.

Sosiaali- ja terveysministeriön viime hallituskauden keskeinen lakihanke, itsemääräämisoikeuslaki, raukesi ja YK:n vammaissopimus jumiutui. Hankkeen sisältö ja valmistelu kertovat siitä, että ministeriössä ei ole riittäviä valmiuksia perusoikeusherkkien kysymysten käsittelyyn. Henkilökohtaisen avun työnantajamallin säädösten valmistelussa ongelmat ovat liittyneet esimerkiksi alaikäisten henkilökohtaiseen apuun. Uutta lakia on valmisteltu ajatuksena, että 15 vuotta täyttänyt henkilö voisi toimia avustajansa työnantajana. Heta-Liiton kanta on, ettei kunta voi ohjata alaikäisiä henkilöitä oikeudellisesti ja taloudellisesti merkittävään työnantaja-asemaan.

Sote-uudistus vaikuttaisi merkittäväällä tavalla henkilökohtaisen avun järjestämiseen tulevaisuudessa. Heta-Liitto vaatii, että hallitus selvittää vielä muun muassa uudistukseen liittyvät valtiosääntöoikeudelliset kysymykset ja yhteiskunnalliset vaikutukset. Uudistuksen aikataulusta tinkiminen vaikuttaa tällä hetkellä välttämättömältä. Asiakkaan valinnanvapautta koskevat selvitykset ovat vasta alkuvaiheessa ja vammaispalvelujen kaltaisten erityispalvelujen ja niihin liittyvän viranomaisprosessin kysymykset käsittelemättä.

Huonosti valmisteltu lainsäädäntö vie pohjaa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiselta. Henkilökohtainen apu mahdollistaa työssäkäynnin, opiskelun ja itsenäisen elämän. Sen tulee mahdollistaa myös yksilölliset valinnat ja osallisuus. Vammaiset henkilöt eivät ole taakka suomalaiselle yhteiskunnalle, vaan voimavara.

Heta – Henkilökohtaisten Avustajien Työnantajien Liitto ry edistää vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksien ja itsemääräämisoikeuden toteutumista tukemalla toimivaa ja turvallista henkilökohtaisen avustajan työnantajuutta. Heta-Liitto neuvottelee ja tekee henkilökohtaisten avustajien työehtosopimuksen Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL:n kanssa. Heta-Liitossa on noin 3500 jäsentä.

Heta - Henkilökohtaisten Avustajien Työnantajien Liitto ry
www.heta-liitto.fi heta@heta-liitto.fi puh. 02 4809 2400